

# Tärgalt internetis



## Soovitusi 2019. aasta turvalise interneti päeva tähistamiseks

Jaanuar 2019



Kaasrahastatud Euroopa Liidu poolt  
Euroopa Ühendamise Rahastu

## Sisukord

Üleskutse .....	3
Osalege Kahoot testimises .....	4
Võtke osa meemikonkursist .....	4
Tutvuge ProgeTiigri uute õpikutega, mis aitavad digiteemasid õpetada .....	5
Tutvuge Küberpähkli uuringu tulemustega .....	5
Lahendage Targalt internetis küberturbe ülesandeid .....	6
Tutvuge uuendatud tunnikavadega .....	6
Turvalise interneti kasutamise tutvustamine .....	6
Internetikasutamise tutvustamine .....	6
Salasõna ja privaatsus internetis .....	7
Suhtlemine internetis .....	7
Tutvuge ka eelmisel õppeaastal loodud temaatiliste tunnikavadega .....	7
Digitaalne ohutus: keskkonnad ja privaatsus internetis .....	7
Arvutipiraatlus ja häkkimine .....	7
Viitamise ABC .....	8
Nutiseadmete turvalisus .....	8
Erinevad autentimisviisid .....	8
Kus on minu andmed? .....	8
Teiste autorite tööde ja avatud sisulitsentside kasutamine õppetöös .....	9
Inspiratsiooni saab ka eelmiste aastate turvalise interneti päevaks koostatud teavitusmaterjalide kogumikest .....	9

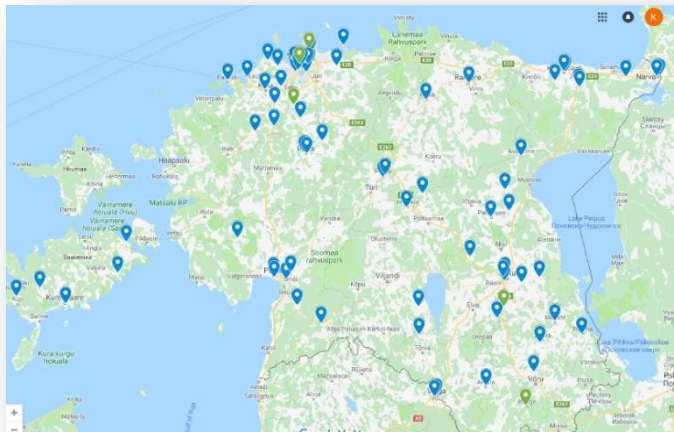
## Üleskutse

Hea juhendaja ja õpetaja!

Tänavu tähistatakse turvalise interneti päeva 5. veebruaril. Soovime, et Eesti erinevates kohtades saaksid nii õpilased, õpetajad kui ka lapsevanemad Teie abiga osa turvalise interneti päevast ning oleksid nutivahendite kasutamisel veelgi nutikamad. Selleks oleme koostanud kogumiku, millest leiate temaatilisi teavitustmaterjale (näiteks uued testid ja tunnikavad) koos soovitustega turvalise interneti päeva tähistamiseks. Loodetavasti pakuvad need inspiratsiooni ja praktilist väärtust temaatiliste ürituste korraldamiseks nii turvalise interneti päeva kui ka selle nädala raames.

Andke ka meile oma üritusest teada veebilehel [www.targaltinternetis.ee](http://www.targaltinternetis.ee). Kõik lasteaiad, koolid, noortekeskused ja huviringid, kes on oma turvalise interneti päeva või nädala üritustest teada andnud, kantakse Eesti kaardile. Lisaks loositakse välja Targalt internetis 3 töötuba ning HITSA on välja pannud ka meenetekoti.

Kaardilt leiate 2018. aasta turvalise interneti päeva üritused, mille kohta saate infot kaardil klikkides. Näiteks viidi läbi temaatilisi ainetunde ja arutelusid, korraldati kampaaniaid, konkursse ja näitusi, loodi plakateid, videoid ning temaatilisi koomikseid, kirjutati esseesid, loodi infostende, vanemad õpilased õpetasid nooremaid või läksid õpetama oma vanavanemaid, jagati nõuandeid lapsevanematele jne.



Turvalise interneti päeva tähistatakse üle maailma. Erinevates riikides toimuva kohta saate infot klikkides kaardil, sh ülevaate Eestis toimuvatest üritustest.

Kõige uuemat infot Eestis toimuvast saab Targalt internetis Facebooki lehelt ja veebist.

Tähistame koos laste ja noortega turvalise interneti päeva ja saame nutivahendite kasutamisel veelgi nutikamaks!

Targalt internetis projekti meeskond

Piltidel klikkides  
avanevad vastavad  
materjalid

## Osalege Kahoot testimises

Targalt internetis projekti meeskond kutsub koole ja õpilasi osalema KAHOOT testimises. Igale põhikooli vanusegrupile on loodud test 5-8 küsimusega, mis on seotud nutivahendite turvalisema kasutamisega.

Enne testi saab vaadata ka väikest videoklippi, mis tõmbab tähelepanu olulisematele teemadele.



Variant 1. Testid käivitab klassis õpetaja.

Õpilased osalevad kas oma nutivahendiga (äpp on allalaetav siit <https://kahoot.com/mobile-app/>) või arvutist veebilehelt <https://kahoot.it/>.

1.-2. klass: <https://play.kahoot.it/#/?quizId=12301f0d-67b8-47eb-ae0c-98e39d87bad8>

3.-4. klass <https://play.kahoot.it/#/?quizId=3bdf60bc-269b-4016-8b67-d415586715b0>

5.-6. klass <https://play.kahoot.it/#/?quizId=bed27ee9-dade-463e-ac45-65708d986434>

7.-9. klass: <https://play.kahoot.it/#/?quizId=8796459a-fd6a-4e63-a6cc-0f042df6c2ea>

Variant 2. Testi teeb õpilane kodutööna. Kodutööna testi saab teha kuupäevani 15.02.2019. Testi saab käivitada ainult nutiseadmesse alla laetud äppist. Testide PIN koodid on:

1.-2. klass: 0636284

3.-4. klass: 0439698

5.-6. klass: 0259581

7.-9. klass: 060222

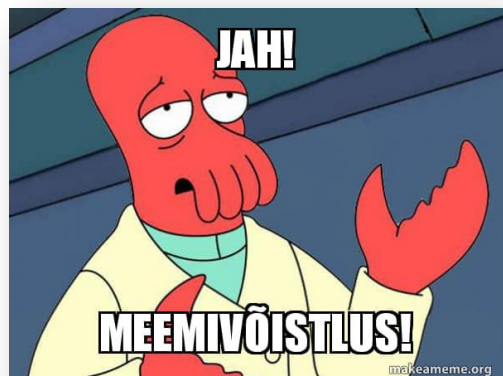
Huvi korral võib lahendada ka nooremate ja vanemate klasside teste.

## Võtke osa meemikonkursist

Digipädevus ja kunst käivad käsikäes. Veebruari esimesel poolel on kõik 4.-12 klasside õpilased, väikse õpetaja abiga, oodatud osalema esimesel üle-Eestilisel meemikonkursil „Rõõmud või mured digimaailmas“ Padleti keskkonnas [https://padlet.com/birgy\\_lorenz/digimaailm](https://padlet.com/birgy_lorenz/digimaailm).

Reeglid:

- Osalema ootame 4.-12. klasside õpilasi;
- Meem on eestikeelne;
- Võistlusele esitab tööd õpetaja;
- Meemi juures on kooli nimi, õpilase nimi või alias ja klass/vanus ning juhendaja nimi ja e-mail.





- Võistluse aeg 1.-14.veebruar 2019.

Võistlustöid kasutatakse meeme puudutava teadustöö tegemisel, huvitavaid meeme hakkab kindlasti kasutama terve maailm! Kõikide osalejate vahel loositakse välja veebruari lõpus auhinnad.

## Tutvuge ProgeTiigri uute õpikutega, mis aitavad digiteemasid õpetada

ProgeTiigri programmi raames on valminud digiõpikud I ja II kooliastmele: <http://digiopik.it.ee/>. Esimene käsitleb digikunsti, digimeediat ja digiohutust ning teine keskendub digimeediale, programmeerimisele ja digihügieenile.

Suurt huvi on äratanud I kooliastme õpikus käsitletud digitaalse ohutuse teema, mis tutvustab digikasutajatele digitehnoloogiaga kaasnevaid riske. Õpilane saab õpikus toodud esitluste ja videote abil teemaga tutvuda ja nii tunnitegevusteks valmistuda. Samuti annab materjal hea võimaluse koostööd teha.



Vaata: <https://courses.cs.ut.ee/t/digiopik/Digitaalnohutus/Digitaalnohutus>

Loodud õpikud on valmis kasutamiseks ning digiformaat annab võimaluse neid õpikuid jooksvalt kaasajastada. Vt lisa: [www.hitsa.ee/ikt-haridus/progetiiger/digiopik](http://www.hitsa.ee/ikt-haridus/progetiiger/digiopik).

## Tutvuge Küberpähkli uuringu tulemustega

TalTech läbiviidud KüberPähkli uuring jagunes seekord kaheks 4.-9. klassi õpilaste ülduuring ja 7.-12. klasside testimine läbi koolivooru ja üle-Eestiline võistlus CyberSecurity meets Robotex.

Uuringus osales üle 9700 õpilase, milles uuriti küberturvalisuse teadmisi teemadel: terminid ja seadused, operatsioonisüsteem ja võrk, tulevikutehnoloogiad, paroolid ja ühendumine, sotsiaalmeedias tekkivate probleemide lahendamine, ostlemine internetis ja digimõistatused.



Koolivoorus osales 52 kooli, kellest pooled liikusid edasi ka põhivõistlusele. Koolivooru ja Robotexi ülesanded on osaliselt näha ka ülesannete keskkonnas, mida noortele küberkaitse talentidele jaanuari algusest valdkonna tegijad on kokku pannud.

Uuringu, koolivooru ja üldvõistluste tulemuste ja soovitude kohta koolidele, õpetajatele ja peredele saate lähemalt lugeda siit: [https://kyberpahkel.c-lab.ee/?page\\_id=154](https://kyberpahkel.c-lab.ee/?page_id=154).

## Lahendage Targalt internetis küberturbe ülesandeid

Politsei- ja piirivalveamet on projekti Targalt internetis raames koostanud toredate küberturbe harjutuste keskkonna, milles saavad digiohutus targa ja vanemad õpilased ennast proovile panna.

Ülesanded on kokku pandud KüberNaaskli võistluse võitjate ja korraldajate poolt ning jagunevad teemadelt nuputamiseks, riistvaraks, üledteadmisteks, veebihäkiks ja muudeks teemadeks.



Samuti on tutvustatud Algaja küberturbe teekaarti ja kokku kogutud soovitusid üle 20ne erineva inglise keelse keskkonna, mille abil küberturbe teadmisi iseseisvalt omandada.

Keskfond on kättesaadav aadressilt: <https://ylesanded.targaltinternetis.ee/>.

Kui kõik see meeldima hakkas, siis KüberNaaskli suurvõistluse registreerumine on avatud 17.02.2019ni - ootame teie andekaid õpilasi osalema [www.kybernaaskel.ee](http://www.kybernaaskel.ee).

## Tutvuge uuendatud tunnikavadega

### Turvalise interneti kasutamise tutvustamine

Tunnikava lasteaiale tutvustamiseks turvalist internetikasutamist lasteaias 6-7aastastele lastele. Tunnikava eesmärk on selgitada lastele interneti olemust, arutada koos lastega, mida saab arvutis teha, ning kuidas viisakalt suhelda ja käituda nii internetis kui ka silmast silma. Tunnikava sisaldab praktilisi harjutusi.

Viide: [turvalise interneti kasutamise tutvustamine](#)

Tunni osad	Tegevused	Õpetaja tegevus
1. Ettevalmistus	3 min	ALUSTUSKÄSI: - Mis on internet? - Miks on internet oluline? - Mida saab arvutis teha? - Mida saab arvutis mitte teha?
	1 min	Õpetaja loeb lugu lapsele kätte välja. Õpetaja kätte järel loetud lugu on mõeldud.
	3 min	1. ALUSTUSKÄSI: Arutatakse: Mis on internet? Mida saab arvutis teha? Õpetaja algatab läbi, mis on internet. Lapsed on saadud õpetaja juhendamisel arutades, vastustades järele.
	1 min	Mõeldi üles ja arutatakse vastused: - Mis on internet? - Miks on internet oluline? - Mida saab arvutis teha? - Mida saab arvutis mitte teha?

### Internetikasutamise tutvustamine

Tunnikava koolile tutvustamiseks turvalist internetikasutamist 1.klassi õpilastele. Tunnikava eesmärk on selgitada lastele interneti olemust, arutada koos lastega, mida saab arvutis ja internetis teha, miks on vaja ja kuidas luua tugevat salasõna, ning kuidas viisakalt suhelda ja

Tunni osad	Tegevused	Õpetaja tegevus
I Ettevalmistus	2 min	ALUSTUSKÄSI: - Mis on internet? - Mida saab arvutis teha? - Mida saab arvutis mitte teha?
II Põhiosa	2 min	1. ALUSTUSKÄSI: Arutatakse: Mis on internet? Mida saab arvutis teha? Õpetaja algatab läbi, mis on internet. Lapsed on saadud õpetaja juhendamisel arutades, vastustades järele.
	7 min	Video <a href="https://youtu.be/yW0w9SL1dU">https://youtu.be/yW0w9SL1dU</a> Arutatakse: Kui kaus on mõeldud olla internetis? Harjutuse viisakalt sõnadega. Salasõna alustada sama tähtse või tähtsuse kirjutanud sõna "plaatlik" on sõna.

käituda nii internetis kui ka silmast silma. Tunnikava sisaldab praktilisi harjutusi.

Viide: [internetikasutamise tutvustamine](#)

## Salasõna ja privaatsus internetis

Tunnikava 2. Ja 3.klassi õpilastele. Tunnikava eesmärk on selgitada interneti keskkonna kasutajakonto tugeva salasõna loomist ja selle vajalikkust, selgitada ja arutada koos õpilastega, mida internetis postitada ja mida mitte, ning milised andmed on privaatsed. Tunnikava sisaldab praktilisi harjutusi.

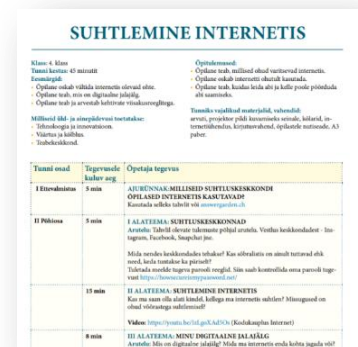
Viide: [salasõna ja privaatsus internetis](#)



## Suhtlemine internetis

Tunnikava 4.klassi õpilastele suhtlemisest internetis. Tunnikava eesmärk on selgitada interneti kasutamisega kaasneva võivad ohte ja riske, selgitada ja arutada koos õpilastega, mis on digitaalne jalajälg, kuidas olla turvaliselt internetis ja suhelda viisakalt.

Viide: [suhtlemine internetis](#)



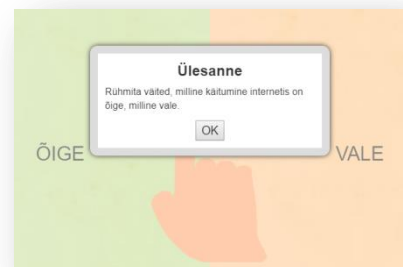
## Tutvuge ka eelmisel õppeaastal loodud temaatiliste tunnikavadega

### Digitaalne ohutus: keskkonnad ja privaatsus internetis

Sihtrühm: I kooliaste

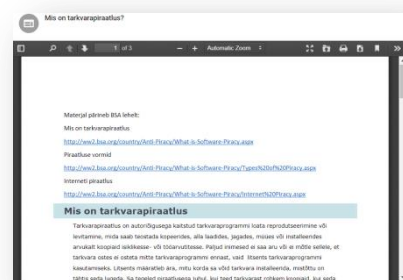
Selgitab ohte oma mainele arvestades digikanaleid, olukorda ja suhtluspartnereid ja põhjendab konkreetseid näiteid kasutades, miks ei tohi avaldada delikaatset teavet (enda ja teiste kohta) avalikus keskkonnas.

Viide tunnikavale [Digitaalne ohutus](#).



### Arvutipiraatlus ja häkkimine

Sihtrühm: 9.-12. klassi õpilased, õpetajad ja teised huvilised. Seaduslike ja mitteseaduslike tegevuste eristamine toetudes IKT ja kübervaldkonda reguleerivatele seadustele. Viide tunnikavale [Arvutipiraatlus ja häkkimine](#).



## Viitamise ABC

Sihtrühm: õpetajad ja teised huvilised  
Eesmärk on tutvustada viitamise põhimõtteid ja eesmärke, erinevaid viitamissüsteeme ja reegleid; õpetada tekstisest viitamist ja kasutatud allikate loetelu vormistamist enamlevinud viitamissüsteemide alusel; tutvustada viitehaldusprogramme. Viide tunnikavale [Viitamise ABC](#).

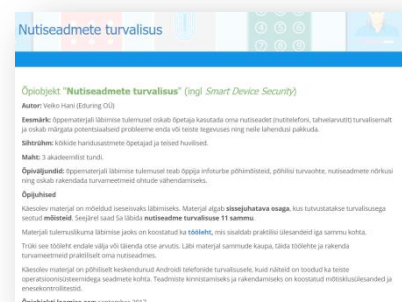


## Nutiseadmete turvalisus

Sihtrühm: õpetajad ja teised huvilised

Õppematerjali läbimise tulemusel oskab õpetaja kasutada oma nutiseadet (nutitelefon, tahvelarvuti) turvalisemalt ja oskab märgata potentsiaalseid probleeme enda või teiste tegevuses ning neile lahendusi pakkuda.

Viide tunnikavale [Nutiseadmete turvalisus](#).



## Erinevad autentimisviisid

Sihtrühm: õpetajad ja teised huvilised

Õppematerjali läbimise tulemusel teab õppija autentimisega seotud infoturbe mõisteid, põhilisi autentimisviise, mida saab kasutada veebikeskkondades nii arvutis kui ka nutiseadmes. Õppija teab erinevate autentimisviisidega seotud riske ja oskab valida sobiva autentimisviisi.

Viide tunnikavale [Erinevad autentimisviisid](#).



## Kus on minu andmed?

Sihtrühm: õpetajad ja teised huvilised

Õppija on teadlik andmete eesmärgipärasest säilitamisest, jagamisest ja hävitamisest ning tunneb sellega kaasnevat riske, oskab valida sobivaid töövahendeid ja käitumisviise riskide maandamiseks.

Viide tunnikavale [Kus on minu andmed?](#)





## Teiste autorite tööde ja avatud sisulitsentside kasutamine õppetöös

Sihtrühm: õppijad ja õpetajad, kes soovivad rohkem teada autoriõigustest

Õppematerjal on jagatud kolmeks suureks osaks: teiste autorite tööde kasutamine; õigused oma loodud tööle; avatud sisulitsentsid: Creative Commons.

Viide tunnikavale [Teiste autorite tööde ja avatud sisulitsentside kasutamine õppetöös](#).



## Inspiratsiooni saab ka eelmiste aastate turvalise interneti päevaks koostatud teavitusmaterjalide kogumikest

Eelmise aasta [kogumikust](#) leiata erinevaid teavitusmaterjale suhtlemise ja küberkiusamise temaatikast. Näiteks sisaldab see kampaania Suurim julgus materjale, mille hulgast leiata erinevaid videoid ning kaardimängu. Kogumikust saab teada, mida tuleks küberkiusamise puhul teha ning kust leiab nõu ja abi.

Kogumik „[Mida teha koolis, lasteaias, noortekeskuses turvalise interneti päeval ja selle nädala raames?](#)“. Siit kogumikust leiata temaatilisi nõuandeid, näiteks erinevate sotsiaalvõrgustike privaatsusseadmise juhised koos tunnikavaga, lingid eestikeelsetele programmeerimismängudele, samuti veebinarile “Miks Google küsib mu telefoninumbrit?”. Lisaks lühematele ja pikematele temaatilistele videotele, mida õpilastele näidata jne.

Kogumikust „[Kuidas tähistada koolis turvalise interneti päeva? Testid, mängud, videod jpm.](#)“ leiata praktilisi nõuandeid erinevate teavitusmaterjalide kasutamiseks vastavalt sellele, kui palju on teil selleks aega. Kui teil on aega 5-10 minutit, siis võtke ette filmide vaatamine. Kui teil on aega 10-20 minutit, siis vaadake veidi pikemaid filme, mängige mängu või lahendage teste. Kui on 1-2 ainetundi, siis viige läbi temaatiline tund ja/või vaadake etendust.

